

Säveåns vattenråds yttrande över Samråd avseende förslag om deponi på fastigheten Vråssered 4:6, Göteborgs Stad

Säveåns vattenråd har valt att yttra sig vid rubricerat samråd.

Säveåns vattenråd verkar för att vattnet inom Säveåns avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status. Vattenrådet väljer att kortfattat framföra sina frågor gällande rubricerat samråd.

Bakgrund

Enligt Samrådsunderlag daterat 2018-11-07 avser Massoptimering Väst AB ansöka om tillstånd enligt miljöbalken för en deponi för schaktmassor på fastigheten Vråssered 4:6 i Göteborgs kommun. Totalt beräknas 1 844 000 m³ massor tas emot under 20 år inom deponiområdet motsvarande cirka 3 134 800 ton, vilket måste betecknas som en mycket stor deponi.

Platsen för den tilltänkta verksamheten ligger i västra delen av det ungefär triangulära skogsområdet mellan Lerum i söder och Lärjeåns dalgång i norr. Detta område saknar genomgående vägar och har mycket litet bebyggelse.

Säveåns vattenråds synpunkter

Vattenrådet anser att flera skäl talar för att det är olämpligt att en deponi lokaliseras i Vråssered. Deponin skulle enligt förslaget ligga tvärs över en vattendelare med avrinning mot två vattendrag båda med mycket högt bevarandevärde. Topografin gör det svårt att hantera såväl yt- som grundvattenavrinning. Lokaliseringen av deponin riskerar också att möjligheterna för att uppnå Miljökvalitetsnormen (MKN) för de vatten som berörs skulle minska, och med det MKN för Säveån och Göta älv?

Lokalisering

Skogsområdet mellan Lärjeåns dalgång i norr och Lerums samhälle i söder har stor betydelse som fritidsområde för boende i kringliggande samhällen. Skogsområdet är en del av den grönstruktur som krävs med hänsyn till ekologisk mångfald och artbevarande. Att deponiområdet för närvarande utgörs av kalhygge har i detta perspektiv ringa långtidbetydelse. Av större vikt är att inte börja nagga området i kanten och därmed minska grönområdets areal och framtida möjligheter.

Med hänsyn till hydrologiska förhållanden, naturförhållanden och värde för friluftslivet riskerar verksamheten att påverka såväl Säveån som Lärjeån negativt då platsen inte uppfyller Miljöbalkens krav i 2 kap 6 §.

”För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.”

Det bör vara möjligt att finna alternativa platser närmare centrala Göteborg och inom områden som redan är utsatta för miljöstörningar liksom att utnyttja befintliga anläggningar med liknande verksamheter som kan utökas för att undvika olämplig nylokalisering. Motiverade skäl för lokaliseringen och vilka alternativa lokaliseringar som har övervägts redovisas inte i samrådsunderlaget.

Verksamhetens omfattning

Under 20 år planeras deponering av 1 844 000 m³ massor motsvarande cirka 3 134 800 ton, vilket är en betydande verksamhet i ett regionalt perspektiv. Det är fråga om betydligt mer omfattande verksamhet än på Hultets avfallsanläggning 0,5-1 km söder om det föreslagna deponiområdet. Verksamheten på Hultet har successivt minskat och kommer att minska ytterligare.

Deponiverksamheten avses omfatta schaktmassor av varierande slag, klassade som inert (icke-farligt) avfall. Detta kan ses som en önskvärd målsättning. I praktiken kommer mycket betydande mängder massor schaktas bort i samband med byggprojekt och sedan transporteras med stora transportfordon till deponin. Det finns viss möjlighet att okulärt bedöma massornas status och ta prover för analys under hanteringen. Men i praktiken är risken betydande att otillåtet förorenade massor kommer att läggas på deponin. Består massorna av marina leror riskerar dessutom stora mängder salt att läcka ut i naturen och ner i grundvattnet. Om inte föroreningar ska spridas okontrollerat i omgivningarna behöver kraven på deponins lokalisering och utförande vara höga. Så verkar inte vara fallet med det föreslagna området.

Anläggning av tillfartsvägen planeras från söder diagonalt genom en betydande bergsrygg. För att anlägga vägen planeras sprängning och krossning av berg under 2 år. Vägskärningens utformning och volymen utsprängt berg redovisas inte. Alternativen är höga vertikala skärningar eller mera sluttande slänter som ger ännu större areellt naturingrepp. Detta måste betraktas som betydande täktverksamhet och kräva särskilt tillstånd. Efter att verksamheten upphört kommer den djupa bergskärningen att kvarstå som naturingrepp och riskmoment för människor och djur. Sammanfattningsvis måste den valda väganslutningen betecknas som påtagligt olämplig.

Naturpåverkan

Naturcentrum har genomfört en detaljerad inventering av området 24 maj och 5-6 juni 2018. Vid inventeringen påträffades begränsade naturvärden och några skyddsvärda arter. Den detaljerade inventeringen omfattade uppenbarligen endast ett snävt avgränsat område överensstämmande med deponiförslaget och tillfartsvägen. Detta är en påtaglig brist i naturvärderingen genom dess avsaknad av helhetsvärdering.

Inga tydliga hänsyn eller värderingar har tagits till områdets betydelse för naturvärdet i hela "triangelområdet" mellan Lerum och Gråbo. Ett undantag är referensen till att östra delen utgör "värdefull häckningslokal för fåglar", vilket bekräftar områdets betydelse i en betydligt större helhet. Den troliga förekomsten av tjäder indikerar även detta. Tjädern har behov av större någorlunda orörda områden. Deponin skulle sannolikt minska det större områdets förutsättningar att hysa tjäder. Givetvis gäller motsvarande i varierande grad för andra fåglar med behov av större, sammanhängande skogsområden.

Sammanfattningsvis anser vattenrådet att Naturcentrums inventering av områdets naturvärden inte belyste helhetsvärdet hos deponiområdet med omgivningar. Naturcentrums inventering riskerar därmed att missa betydelsefulla arter.

Ytvattenavrinning

Det föreslagna området för deponi inom fastigheten utgörs av en bergsplåt som är en del av krönpartiet i det bergiga skogsområdet mellan Lärjeåns dalgång i norr och Säveåns dalgång i söder. Huvudvattendelaren mellan Lärjeån och Säveån går över plåtån. Avrinningen från de deponerade massorna kommer därför att ske både mot norr och söder.

Avrinningen mot norr sker genom ett mindre vattendrag, Kvarnabäcken, som ansluter till Lärjeån ca 2 km fågelvägen nordväst om deponiområdet. Lärjeåns nedre del är skyddad som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet och håller på att få skydd som naturreservat. Lärjeåns dalgång är även riksintresse för naturvård. Lärjeån utgör dessutom nödvattentäkt för den regionala vattenförsörjning som Göteborgs stad ansvarar för. Nyligen har det investerats i en ny regleringsdamm för Stora Lövsjön för att värna detta ändamål.

Avrinningen mot söder ansluter via Älsjöbäcken, vilken mynnar i Sjön Aspen ca 3 km söder om deponiområdet. Aspen utgör en del av Säveåns vattensystem. Säveån nedströms Aspen är skyddad som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet och naturreservat. Säveåns vattensystem är även riksintresse för naturvård. Säveån brukar sammantaget betecknas som ett av Sveriges värdefullaste vattendrag.

Att lokalisera ett avfallsupplag på en höjdplåt tvärs över en vattendelare försvårar avsevärt möjligheterna att styra avrinningen från deponiområdet och samla upp det förorenade lakvattnet. Grundregeln för deponi-lokalisering är att välja ett välavgränsat avrinningsområde med entydig avrinning i en punkt, där behandling och kontroll av lakvatten kan ske.

Grundvattenavrinning

Det är troligt att berggrunden i deponiområdet är uppsprucken med förutsättningar för infiltration och grundvattenströmning i ungefär samma riktningar som ytvattenavrinningen. Därför kommer eventuellt förorenat/salt lakvatten från deponimassorna att passera obehindrad ner i berggrunden och vidare ut i omgivningarna.

SÄVEÅNS VATTENRÅD

Med hänsyn till det genomsläppliga och ojämna underlaget på bergsplatån kommer det att vara svårt eller omöjligt att förhindra ytvattenavrinning från deponin med avskärande diken och att anlägga fungerande uppsamlingsbassänger. Det är därför märkligt att grundvattenförhållandena i deponiområdet över huvud taget inte berörs i samrådsunderlaget.

För Säveåns vattenråd

/Monica Dahlberg
Sekreterare